

Warszawa, dnia 11 czerwca 2018 roku

prof. dr hab. Jan Szyszko
Poseł na Sejm RP
Były Minister Środowiska Polski

Zaproszenie do dialogu w sprawie Puszczy Białowieskiej

Wprowadzenie

Puszcza Białowieska to jeden z najlepiej udokumentowanych pod względem historii użytkowania obszarów leśnych na świecie. Po włączeniu Puszczy Białowieskiej do sieci Natura 2000, ruchy ekocentryczne rozpoczęły rozpowszechniać informacje, że Puszcza Białowieska to najlepiej zachowane „lasy pierwotne” w Europie, a jako nietknięte ręką człowieka należy je chronić właśnie przed człowiekiem, zaprzestając jakiegokolwiek użytkowania. Lokalna ludność i główny autor kształtu zasobów przyrodniczych Puszczy, a więc leśnik, został wykreowany jako największy wróg Puszczy, a najwyższą formą ochrony stał się zakaz wycinania drzew. Rozpowszechniane kłamliwe informacje, osiągnęły zaplanowany skutek w skali również międzynarodowej. Lokalna ludność i leśnicy zaczęli być postrzegani jako barbarzyńcy wycinający dla zysku ostatnią „nietkniętą ręką człowieka” Puszcę. Ponieważ „wycinka” ta miała jakoby zagrozić siedliskom i gatunkom ważnym dla Wspólnoty z punktu widzenia Natury 2000 nie tylko sugerowano ale i domagano się nałożenia horrendalnych kar finansowych na Polskę. Kierowane do Komisji Europejskiej skargi, na „wycinkę dziewiczej” Puszczy spowodowały to, że Komisja Europejska zaczęła wywierać presję i wspólnie z ekocentrykami doprowadziła do zmniejszenia pozyskania drewna w roku 2012. Spowodowało to lawinowe zamieranie starych, sadzonych w przeszłości drzewostanów, a w ślad za tym zanik siedlisk i gatunków ważnych z punktu widzenia sieci Natury 2000. Rozpoczęty proces naprawczy od roku 2017 spotkał się ze napastliwym atakiem ekocentrystów i prasy liberalno lewackiej. Finałem była złożona przez Komisję Europejską skarga na Polskę do Trybunału zakończona wyrokiem z 14 kwietnia 2018 roku.

Treść wyroku

Treść wyroku w sprawie obszaru PLC200004 Puszcza Białowieska brzmi:

„Polska uchybiła zobowiązaniom poprzez przyjęcie aneksu do planu urządzania lasu Nadleśnictwa Białowieża w roku 2017 ponieważ:

- nie upewnienia się że nie wpłynie to niekorzystnie na integralność obszaru PLC200004 Puszcza Białowieska,
- nie ustanawiała koniecznych środków ochrony odpowiadających wymaganiom ekologicznym typów siedlisk a także gatunków ptaków dla których wyznaczono obszar PLC200004 Puszcza Białowieska,
- nie zapewniła ścisłej ochrony chrząszczy saproksylicznych to jest nie zapewniła skutecznego zakazu ich celowego zabijania i niepokojenia,
- nie zapewniła ochrony gatunków ptaków to jest nie zapewniła aby nie były one zabijane ani płoszone”.

W wyroku Trybunału nie ma nic o tym co tak wrzaskliwie nagłościano było przez krajowe i światowe lewacko liberalne środki społecznego przekazu. Nie ma więc nic o zakazie wycinania przez Polskę jedynie dla zysku ostatniej puszczy z lasami pierwotnymi w Europie. Nie ma nic o nałożeniu niebotycznych kar które Polska ma ponieść za niszczenie siedlisk i zabijanie gatunków. Nie ma także nic o zakazie „wycinki” jakichkolwiek drzew. Jest tylko troska o brak upewnienia że aneks naprawczy z roku 2017 nie wpłynie niekorzystnie na integralność obszaru PLC200004 Puszcza Białowieska gdyż Polska nie zapewniła ochrony siedlisk i gatunków.

Integralność obszaru

Kuriozalność treści wyroku polega na tym, że zarówno Komisja jak i Trybunał pomija definicje integralności jak też nie podaje co to są konieczne środki odpowiadające wymaganiom ekologicznym typów siedlisk i gatunków. Nie podaje także jak zapewnić oraz mierzyć skuteczny zakaz celowego zabijania oraz niepokojenia ptaków i owadów. Nie podaje tych definicji mimo, że są one podstawą wyznaczania i obszarów Natura 2000 i były podstawą wyznaczenia obszaru PLC200004 Puszcza Białowieska. Brak definicji to brak możliwości wykonania wyroku. W związku z tym podaję że integralności obszaru określona jest powierzchnią siedlisk i liczebnością gatunków w momencie zaakceptowania przez Komisję i włączenia obszaru do sieci Natura 2000. Ochrona siedliska i gatunku to zapewnienie występowania ilościowego czyli mierzenie czy siedlisko nie zmniejsza swojej powierzchni a gatunek nie zmniejsza swojego występowania ilościowego. W razie wystąpienia takiej sytuacji istnieje konieczność rozpoczęcia procesu naprawczego czyli działań do odtworzenia stanu z momentu wyznaczenia i włączenia obszaru do sieci Natura 2000. Mówiąc krótko obszar Natura 2000 musi być cyklicznie inwentaryzowany i sprawdzany czy nie giną wyznaczone siedliska

i zarejestrowane gatunki. Zanik wyznaczonych siedlisk czy też gatunków to wskaźnik niekorzystnego wpływu na integralność obszaru. Im większy zanik tym większy niekorzystny wpływ na integralność obszaru.

Integralność obszaru PLC200004 Puszcza Białowieska z roku 2008

Głównym zarzutem Trybunału jest brak upewnienia że aneks naprawczy z roku 2017, mający na celu zahamowanie zaniku siedlisk i gatunków na terenie obszaru PLC20000 Puszcza Białowieska nie wpłynie niekorzystnie na integralność tego obszaru opisany w roku 2008. Obszar PLC200004 Puszcza Białowieska został włączony do sieci Natura 2000 ze względu na występowanie takich siedlisk leśnych ważnych dla UE jak grądy (9170) bory i lasy bagienne (91DO) i lasy łęgowe (91FO) oraz obecność takich ważnych dla Wspólnoty gatunków jak bogatek wspaniałe (*Buprestis splendens*), zgniotek cynobrowy (*Cucujus cinnaberinus*), konarek tajgowy (*Phryganophilus ruficollis*), rozmizg kolweński (*Phyto kolwensis*) dzięcioł biało-grzbiety (*Dendrocopos leucotos*), dzięcioł trójpalczasty (*Picoides tradactylus*), sóweczka (*Glaucidium passerinum*) i włośchatka (*Aegolius funereus*) o strukturze powierzchniowej i ilościowej opisanej w Standardowym Formularzu Danych (SDF) z roku 2008 zaakceptowanej przez Komisję Europejską i będącej świadectwem integralności obszaru PLC200004 Puszcza Białowieska, do którego odwołuje się wyrok Trybunału. Unikatowy stan obszaru PLC200004 z roku 2008 objawiający się zarejestrowaniem ponad 25 tysięcy gatunków zwierząt roślin

i grzybów to wielkie dziedzictwo kulturowo przyrodnicze miejscowej ludności, polskiego modelu leśnictwa, polskiego modelu łowiectwa i polskiej myśli ochrony przyrody gdzie Natura 2000 jest najlepszą formą ochrony tego stanu.

Stan integralności obszaru PLC200004 Puszcza Białowieska w roku 2016

W roku 2016 Polska podjęła decyzję o pełnej inwentaryzacji całego obszaru PLC200004 Puszcza Białowieska. Wykazała ona że nastąpiło drastyczne zakłócenie integralności poprzez wielkoskalowy zanik siedlisk leśnych 9170, 91DO i 91EO na znacznej powierzchni obszaru PLC200004 Puszczy Białowieskiej obejmującej około 60 tys. hektarów w tym trzy nadleśnictwa gospodarcze o powierzchni około 50 tys. hektarów (Fig. 1) oraz park narodowy o powierzchni około 10 tys. ha (Fig. 1). W sposób ewidentny udokumentowano to w odniesieniu do dominującego typu siedliskowego jakim jest grąd, który uległ zanikowi lub degradacji na powierzchni około 3 tys. hektarów w lasach gospodarczych (Fig. 2). W zależności od poziomu wód gruntowych istniejące w roku 2008 lasy siedliska grądu (Fig. 3) zamieniły się bądź to w tereny bagienne (Fig. 4) bądź też tereny trawiaste (Fig. 5) gdzie w leżących pniach, zalanych wodą lub zarośniętych trawami, nie ma miejsca ani dla gnieźdzących się w dziuplach stojących drzew dzięciołów i sów ani dla chrząszczy saproksylicznych, w tym i zgniotka cynobrowego (Fig. 6). Otóż gatunek ten zdecydowanie mniej licznie występował na terenie Białowieskiego Parku Narodowego (Fig. 7, 8) w porównaniu z lasami gospodarczymi, gdzie masa martwego drewna w przeliczeniu na hektar była prawie dwukrotnie większa w Parku Narodowym w porównaniu z lasami gospodarczymi (Fig. 7,9). W odniesieniu do tego gatunku wykazano wręcz zależność spadku występowania ilościowego wraz ze wzrostem ilości martwego drewna (Fig. 10). Im więcej leżącego drewna na jednym hektarze lasu tym mniejsze występowanie ilościowe zgniotka cynobrowego. Wniosek wydaje się być oczywisty. To nie ilość martwego drewna czy też objęcie terenu parkiem narodowym decyduje o występowaniu ilościowym tego ważnego dla Wspólnoty gatunku.

Przyczyny stanu integralności obszaru PLC200004 Puszcza Białowieska w roku 2016

Przyczyną zaniku i degradacji grądu była drastyczna zmiana sposobu gospodarowania gospodarczej części Puszczy. W roku 2012 na skutek presji ekocentrystów wspieranej również przez Komisję Europejską zmniejszono trzykrotne pozyskanie drewna z sadzonych w przeszłości drzewostanów z poziomu około 150 tysięcy metrów sześciennych rocznie w latach 2002-2011 do około 46 tysięcy metrów sześciennych rocznie w latach 2012-2021. Spowodowało to lawinowe zamieranie starzejących się, sadzonych w przeszłości, jednowiekowych drzewostanów a w ślad za tym i siedlisk i gatunków związanych z tymi siedliskami. Szczególnie uwidocznili się to w odniesieniu do drzewostanów świerkowych z powodu masowego pojawu kornika drukarza. Nie ulega więc wątpliwości, że wpłynęło to niekorzystnie na integralność obszaru PLC200004 Puszcza Białowieska określonego stanem siedlisk i gatunków z roku 2008. W świetle powyższych faktów kuriozalnym wydaje się być to że Komisja, kierując się jak należy sądzić głęboką troską o integralność obszaru, nie pozwała Polski o zanik tysięcy hektarów siedlisk i występujących tam gatunków ważnych dla Europy. Pozwała Polskę natomiast o domniemanie, że Polska nie upewniła się że proces naprawczy rozpoczęty w roku 2017 aneksem mającym zahamować proces zamierania drzewostanów

i siedlisk, nie wpłynie niekorzystnie na integralność z roku 2008, którego jak pokazano powyżej już w roku 2016 nie było.

Dialog

Przyszedł czas na racjonalny dialog. Dialog ten będzie możliwy, dlatego że teren trzech nadleśnictw gospodarczych podzielono na dwie części. Pierwszą, stanowiącą około 1/3 powierzchni, zgodnie z sugestiami ekocentrystów i wspierającej ich Komisji Europejskiej, pozostawiono bez jakiegokolwiek ingerencji człowieka a więc wprowadzono tam również całkowity zakaz wycinania chorych drzew i sadzenia nowych na miejscu uschniętych. Druga, zgodnie z zaleceniami naukowców dokonujących inwentaryzacji, sugestiami praktyków administracji lasów państwowych i przeważającej części opinii miejscowej ludności, została w roku 2017 poddana działaniom ochronnym mającym na celu zahamowanie procesu zamierania drzewostanów i rozpoczęcie procesu odtwarzania siedlisk i siedlisk dla gatunków ważnych z punktu widzenia prawa wspólnotowego. Obie części lasów gospodarczych jak również wchodzący w obszar PLC200004 Puszcza Białowieska, Białowieski Park Narodowy (Fig. 1) są poddane corocznej inwentaryzacji przyrodniczej obejmującej występowanie siedlisk i kilkuset gatunków roślin i zwierząt w tym oczywiście również tych ważnych dla Wspólnoty. Zebrane dane umożliwią dialog pozwalający na odpowiedź na pytanie, kto ma rację. Czy ci, co przyjęli działania naprawcze wynikające z przyjętego aneksu z roku 2017 czy ci, co hamują te działania i ponoszą odpowiedzialność za obecny stan siedlisk i gatunków na terenie obszaru PLC200004 Puszcza Białowieska. Z uwagi na rozgłos międzynarodowy, stawiający Polskę w świetle niszczyciela Puszczy Białowieskiej Ministerstwo Środowiska poinformowało w roku 2017 wszystkich zainteresowanych o prowadzonym monitoringu z prośbą o obserwacje i udział w dialogu na podstawie uzyskanych konkretnych danych (patrz. www.ekorozwoj.pl). Zaniechanie tego procesu i brak prowadzenia dialogu to łamanie prawa, to bezkrytyczne przyznanie racji ideologii lewacko liberalnej, to poniżanie miejscowej ludności, leśników i tych naukowców co potrafią nie tylko teoretyzować, ale i sprawdzać teorię i wykorzystywać ją w praktyce. Zaniechanie to brak wykorzystania szansy na merytoryczną dyskusję w gronie fachowców nad koncepcją sieci Natura 2000 w Europie. Natura 2000 to wspaniały system monitoringu wzrostu gospodarczego powiązanego z ochroną bioróżnorodności i racjonalnym użytkowaniem zasobów przyrodniczych a więc system monitoringu zrównoważonego rozwoju, koncepcji tak modnej w jednoczącej się Europie. Na koniec chcę podkreślić, iż obszar Natura PLC200004 został wyznaczony i włączony do sieci Natura 2000 i obowiązuje go prawo wynikające z dyrektywy ptasiej i dyrektywy habitatowej. Każda inna forma ochrony np. obszar UNESCO czy też park narodowy to zmiana prawa z pełnymi konsekwencjami dla miejscowej ludności jak też stanu zasobów przyrodniczych a więc składu i struktury siedlisk i gatunków Puszczy Białowieskiej. Można to przewidzieć właśnie o zebrane i sukcesywnie dalej zbierane dane inwentaryzacyjne.

Zaproszenie do dialogu

